

اعلامیه اسلامی حقوق بشر

اشاره: در شماره‌ی دوم (اردیبهشت ۱۳۸۳) ماهنامه‌ی حافظ، اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر را چاپ کردیم، و اکنون متن کامل اعلامیه‌ی اسلامی حقوق بشر را به شما خوانندگان تقدیم می‌داریم.

□ یا ایها الناس اننا خلقناکم من ذکر و اثنی و جعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا ان اکرمکم عندالله اتقیکم. (قرآن کریم)

دولت‌های عضو سازمان کنفرانس اسلامی با ایمان به الله، پروردگار جهانیان و آفریدگار کائنات و بخشنده نعمت‌ها، خداوندی که انسان را به بهترین وجه آفریده و به او حیثیت داده و وی را خلیفه‌ی خود در زمین گرداند، خداوندی که آبادانی و اصلاح زمین را بر عهده‌ی بشر گذارده و امانت تکالیف الهی را بر گردن او نهاده و آن‌چه در آسمان‌ها و زمین است، همگی را تحت تصرف وی قرار داد، و با تصدیق رسالت محمد (ص) که خداوند ایشان را به هدایت و آیین راستین فرستاده و وی را رحمتی برای جهانیان، و آزادگری برلی بردگان و شکننده‌ی برای طاغوت‌ها و مستکبران گردانیده است، پیامبری که برابری را میان همه‌ی بشریت اعلام نموده و هیچ اولویتی برای کسی بر دیگران جز در تقوی قائل نشده، و فاصله‌ها و اکراه را از میان مردم برچید، مردمی که خداوند آنان را از روح واحد آفریده است، و با در نظر گرفتن عقیده‌ی توحید ناب که ساختار اسلام بر پایه‌ی آن استوار شده است، عقیده‌ی که بشریت را فراخواند تا جز خدا کسی را پرستش نکرده و شریکی برای او قائل نشوند، واحدی را به‌عنوان خدا به‌جای الله نگیرند، عقیده‌ی که پایه‌ی راستین آزادی مسؤولانه‌ی بشریت و حیثیت آنان را بی‌ریزی کرده و رهایی انسان از بردگی را اعلان نموده است.

و از برای تحقق، آن چیزهایی که در شریعت جاودان اسلامی آمده است، از جمله پاسداری از دین و جان و خرد و ناموس و مال و نسل، و دیگر امتیازات چون جامعیت و میانه‌روی در کلیه‌ی مواضع و احکام، این شریعت معنویات و ماده را با هم درآمیخت و عقل و قلب را هماهنگ ساخت و میان حقوق و وظایف موازنه به‌وجود آورد و بین حرمت فرد و مصلحت عمومی تلفیقاتی به‌وجود آورد و معیارهای قسط را میان طرف‌های ذریبط برقرار کرد تا این‌که نه طغیانی باشد و نه زبانی. ضمن تأکید بر نقش تمدنی و تاریخی امت اسلامی که خداوند آن را بهترین امت برگزید تا این امت یک تمدن جهان همگون را به بشریت تقدیم نماید، تمدنی که می‌تواند دنیا را به آخرت ربط داده و علم و ایمان را به هم بپیوندد. لذا از چنین امتی امروزه انتظار می‌رود که به هدایت بشریت گمراه در امواج و مسلك‌هایی که در حال رقابت متضاد هستند، اقدام نموده و راه‌حلی برای مشکلات مزمن تمدن مادی ارائه دهد.

و به جهت ایفای سهم خود در تلاش‌های بشری که مربوط به حقوق بشر است، حقوقی که هدفش حمایت بشر در مقابل بهره‌کشی و ظلم بوده و تأکید بر آزادی و حقوق او در حیات شرافتمندانه‌ی بی‌دارد که با شریعت اسلامی هماهنگ است.

با اعتقاد به این‌که بشریتی که به بالاترین درجات علم مادی رسیده است، پیوسته و در هر زمان نیازمند تکیه‌گاهی ایمانی جهت پاسداری از تمدن خود و عامل حمایت‌کننده از حقوق خویش

می‌باشد. و با ایمان به این‌که حقوق اساسی و آزادی‌های عمومی در اسلام جزئی از دین مسلمین است، پس هیچ احدی به‌طور اصولی حق متوقف کردن کلی یا جزئی یا زیرپانهادن یا چشم‌پوشی کردن از احکام الهی تکلیفی که خداوند از راه کتاب‌های خود نازل نموده و خاتم پیامبرانش را فرستاده و به‌وسیله‌ی او پایان و اختتامی برای رسالت آسمانی به‌عمل آورده است، ندارد.

بنابراین مراعات آن‌ها عبادت است و کوتاهی از آن‌ها یا تجاوز بر آن‌ها منکر است و هر انسانی به‌طور منفرد مسؤول پاسداری و اجرای آن است و امت به‌گونه‌ی هماهنگ در تضمین (مشترک) در قبال آن، مسؤولیت دارد. بدین جهت، دولت‌های عضو سازمان کنفرانس اسلامی بر این اساس، مواد زیر را اعلام می‌نمایند:

ماده‌ی اول

الف - بشر به‌طور کلی، یک خانواده می‌باشند که بندگی نسبت به خداوند و فرزندی نسبت به آدم، آن‌ها را گرد آورده و همه‌ی مردم در اصل شرافت انسانی و تکلیف و مسؤولیت برابرند، بدون هرگونه تبعیضی از لحاظ نژاد، یا رنگ یا زبان یا جنس یا اعتقاد دینی یا وابستگی سیاسی یا وضع اجتماعی و غیره. ضمناً عقیده‌ی صحیح، تنها تضمین برای رشد این شرافت از راه تکامل انسان می‌باشد.

ب - همه‌ی مخلوقات به‌منزله‌ی عاقله خداوندی هستند و محبوب‌ترین آنان نزد خدا سودمندترین آنان به‌هم‌نوع خود است و هیچ احدی بر دیگری برتری ندارد، مگر در تقوی و کار نیکو.

ماده‌ی دوم

الف - زندگی موهبتی‌ست الهی و حقی‌ست که برای هر انسانی تضمین شده است، و بر همه‌ی افراد و جوامع و حکومت‌ها واجب است که از این حق حمایت نموده و در مقابل هر تجاوزی علیه آن ایستادگی کنند و جایز نیست کشتن هیچ‌کس بدون مجوز شرعی.

ب - استفاده از وسیله‌ی که منجر به از بین بردن سرچشمه‌ی بشریت به‌طور کلی یا جزئی گردد، ممنوع است.

ج - پاسداری از ادامه‌ی زندگی بشریت تا هر جایی که خداوند مشیت نماید، وظیفه‌ی شرعی می‌باشد.

د - حرمت جنازه‌ی انسان باید حفظ شود و بی‌احترامی به آن جایز نیست کما این‌که جایز نیست لمس کردن آن مگر با مجوز شرعی و بر دولت است حمایت از این امر.

ماده‌ی سوم

الف - در صورت به‌کارگیری زور یا کشمکش‌های مسلحانه، نباید آنانی را که در آن مشارکتی نداشته‌اند، هم‌چون پیرمردان و زنان و کودکان، را کشت و هر مجروح و بیماری حق مداوا، و اسرا حق خوراک و پناهگاه و لباس دارند و مثله کردن مقتولین ممنوع است و باید اسرا را مبادله و فی‌مابین خانواده‌هایی که اوضاع جنگ باعث جدایی آنان شده است، دیدارهایی به‌عمل آورد.

ب - پدران و کسانی که از نظر قانون شرع به منزله‌ی پدران‌اند، حق انتخاب نوع تربیتی را که برای فرزندان خود می‌خواهند با مراعات منافع و آینده‌ی آنان در پرتو ارزش‌های اخلاقی و احکام شرعی دارند.

ج - برطبق احکام شرع فرزندان نسبت به والدین خود و اقوام نسبت به اقوام خود حقوقی بر گردن دارند.

ماده‌ی هشتم

هر انسانی از لحاظ الزام و التزام از یک شخصیت شرعی برخوردار است و اگر این شخصیت از بین رفت یا مخدوش گردید، قیّم جای او را می‌گیرد.

ماده‌ی نهم

الف - طلب علم یک فریضه است و آموزش یک امر واجب است بر جامعه و دولت، و بر دولت لازم است که راه‌ها و وسایل آن را فراهم نموده و متنوع‌بودن آن را به‌گونه‌یی که مصلحت جامعه را برآورد تأمین نماید و به انسان فرصت دهد که نسبت به دین اسلام و حقایق هستی معرفت حاصل کند و آن را برای خیر بشریت به کار گیرد.

ب - حق هر انسانی است که مؤسسات تربیتی و توجیهی مختلف از خانواده و مدرسه و دانشگاه گرفته، تا دستگاه‌های تبلیغاتی و غیره که کوشش در جهت پرورش دینی و دنیوی انسان می‌نمایند، برای تربیت کامل و متوازن او تلاش کنند و شخصیتش را پرورش دهند به‌گونه‌یی که ایمانش به خدا و احترامش به حقوق و وظایف و حمایت از آن فراهم شود.

ماده‌ی دهم

اسلام دین فطرت است و به‌کارگرفتن هرگونه اکراه نسبت به انسان یا بهره‌برداری از فقر یا جهل انسان جهت تغییر این دین به دینی دیگر یا به الحاد جایز نمی‌باشد.

ماده‌ی یازدهم

الف - انسان آزاده متولد می‌شود و هیچ احدی حق به بردگی کشیدن یا ذلیل کردن یا مقهور کردن یا بهره‌کشیدن یا به‌بندگی کشیدن او را ندارد، مگر خدای تعالی.

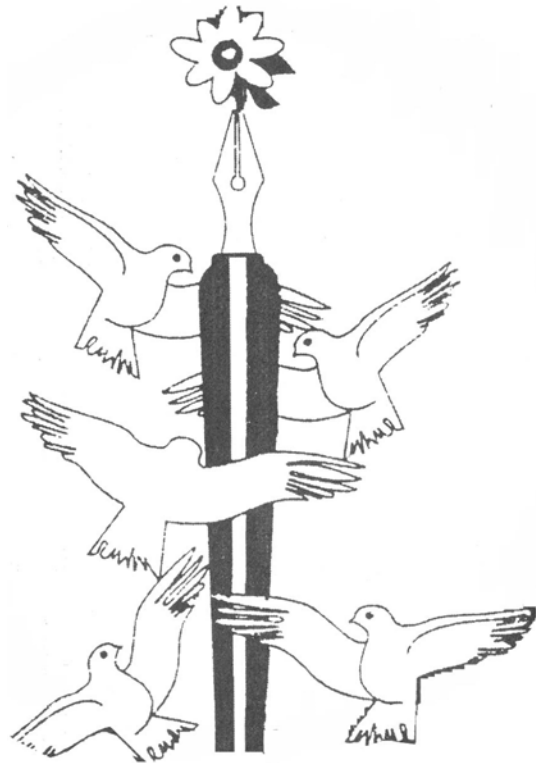
ب - استعمار به انواع گوناگونش و به‌اعتبار این که بدترین نوع بردگی است، شدیداً تحریم می‌شود و ملت‌هایی که از آن رنج می‌کشند، حق دارند از آن رهایی یافته و سرنوشته خویش را تعیین کنند. همه‌ی دول و ملل نیز موظفند از این گروه در مبارزه علیه نابودی هر نوع استعمار و اشغال یاری نمایند. همه‌ی ملت‌ها نیز حق حفظ شخصیت مستقل و سلطه‌ی خود بر منابع و ثروت‌های طبیعی را دارند.

ماده‌ی دوازدهم

هر انسانی برطبق شریعت حق انتقال و انتخاب مکان برای اقامت در داخل یا خارج کشورش را دارد و در صورت تحت ظلم قرارگرفتن می‌تواند به کشور دیگری پناهنده شود و بر آن کشور پناه‌دهنده واجب است که با او مدارا کند، تا این که پناهگاهی برایش فراهم شود، با این شرط که علت پناهندگی به‌خاطر ارتکاب جرم طبق نظر شرع نباشد.

ماده‌ی سیزدهم

کار، حقیقت است که باید دولت و جامعه برای هر کسی که قادر به انجام آن است تضمین کند و هر انسانی آزادی انتخاب کار شایسته

ب - قطع درختان یا از بین بردن زراعت و دام‌ها یا تخریب ساختمان‌ها و مؤسسات کشوری دشمن به‌وسیله‌ی بمباران یا موشک‌باران و غیره جایز نمی‌باشد.

ماده‌ی چهارم

هر انسانی حرمتی دارد و می‌تواند از آوازه‌ی خود در زندگی یا پس از مرگ پاسداری نماید و دولت و جامعه موظف است که از پیکر و مدفن او پاسداری کند.

ماده‌ی پنجم

الف - خانواده، پایه‌ی ساختار جامعه است و زناشویی اساس ایجاد آن می‌باشد، بنابراین مردان و زنان حق ازدواج دارند و هیچ قید و بندی که برپایه‌ی نژاد یا رنگ یا قومیت باشد، نمی‌تواند از این حق آنان جلوگیری کند.

ب - جامعه و دولت موظف است موانع را از فرار ازدواج برداشته و راه‌های آن را آسان و از خانواده حمایت به‌عمل آورد.

ماده‌ی ششم

الف - در حیثیت انسانی، زن با مرد برابر است و به‌همان اندازه که زن وظایفی دارد، از حقوق نیز برخوردار است و دارای شخصیت مدنی و نمه مالی مستقل و حق حفظ نام و نسبت خویش را دارد.

ب - بار نفقه‌ی خانواده و مسؤولیت نگهداری آن از وظایف مرد است.

ماده‌ی هفتم

الف - هر کودکی از زمان تولد حقی بر گردن والدین خویش و جامعه و دولت در محافظت دوران طفولیت و تربیت‌نمودن و تأمین مادی و بهداشتی و ادبی دارد. در ضمن باید از جنین و مادر نگهداری شود و مراقبت‌های ویژه نسبت به آن‌ها مبذول شود.

را دارد، به گونه‌یی که هم مصلحت خود و هم مصلحت جامعه برآورده شود. هر کارگری حق دارد از امنیت و سلامت و دیگر تأمین‌های اجتماعی برخوردار باشد و نباید او را به کاری که توانش را ندارد واداشت، یا او را به کاری اکراه نمود یا از او بهره‌کشی کرد یا به او زیان رساند و هر کارگری بدون فرق میان مرد و زن، حق دارد که مزد عادلانه در مقابل کاری که ارائه می‌کند سریعاً دریافت نماید و نیز حق استفاده از مرخصی‌ها و پاداش‌ها و ترفیعات استحقاقی را دارد و در عین حال موظف است که در کار خود اخلاص و درست‌کاری داشته باشد و اگر کارگران با کارفرمایان اختلاف پیدا کردند، دولت موظف است برای حل این اختلاف و از بین بردن ظلم و اعاده‌ی حق و پای‌بندی به عدل بدون این که به نفع طرفی عدول کند، دخالت نماید.

ماده‌ی چهاردهم

انسان حق دارد کسب مشروع بکند، بدون احتکار و فریب یا زیان‌رساندن به خود یا دیگران و ربا شدیداً ممنوع می‌باشد.

ماده‌ی پانزدهم

الف - هر انسانی حق مالک‌شدن از راه‌های شرعی را دارد و می‌تواند از حقوق مالکیت به گونه‌یی که به خود و یا دیگران و یا جامعه ضرر نرساند، برخوردار باشد و نمی‌توان مالکیت را از کسی سلب کرد مگر بنا بر ضرورت حفظ منافع عمومی و در مقابل پرداخت غرامت فوری و عادلانه.

ب - مصادره‌ی اموال و ضبط آن‌ها ممنوع است، مگر بر طبق شرع.

ماده‌ی شانزدهم

هر انسانی حق دارد از ثمره‌ی دست‌آورده‌های علمی یا ادبی یا هنری یا تکنولوژیکی خود سود ببرد و حق دارد از منابع ادبی و مالی حاصله از آن حمایت نماید، مشروط بر این که آن دست‌آورد (اثر) مغایر با احکام شریعت نباشد.

ماده‌ی هفدهم

الف - هر انسانی حق دارد که در یک محیط پاک از مفاصد و بیماری‌های اخلاقی به گونه‌یی که بتواند در آن خود را از لحاظ معنوی بسازد، زندگی کند، جامعه و دولت موظفند این حق را برای او فراهم کنند.

ب - دولت و جامعه موظفند که برای هر انسانی تأمین بهداشتی و اجتماعی را از طریق ایجاد مراکز عمومی مورد نیاز برحسب امکانات موجود فراهم نمایند.

ج - دولت مکلف است حق هر انسانی را در زندگی شرافتمندانه‌یی که بتواند از طریق آن مایحتاج خود و خانواده‌اش را برآورده سازد و شامل خوراک و پوشاک و مسکن و آموزش و درمان و سایر نیازهای اساسی می‌شود، تضمین نماید.

ماده‌ی هیجدهم

الف - هر انسانی حق دارد که نسبت به جان و دین و خانواده و ناموس و مال خویش، در آسودگی زندگی کند.

ب - هر انسانی حق دارد که در امور زندگی خصوصی خود (در مسکن و خانواده و مال و ارتباطات) استقلال داشته باشد و جاسوسی یا نظارت بر او یا مخدوش کردن حیثیت او جایز نیست و باید او در مقابل هرگونه دخالت زورگویانه در این شئون حمایت شود.

ج - مسکن در هر حالی حرمت دارد و نباید بدون اجازه‌ی ساکنین آن یا به صورت غیرمشروع وارد آن شد، و نباید آن را خراب یا مصادره کرد یا ساکنینش را آواره نمود.

ماده‌ی نوزدهم

الف - مردم در برابر شرع مساوی هستند. در این امر حاکم و محکوم نیز با هم برابرند.

ب - مراجعه و پناه‌بردن به دادگاه حقی است که برای همه تضمین شده است.

ج - مسؤولیت در اصل شخصی است.

د - هیچ جرمی یا مجازاتی نیست مگر به موجب احکام شریعت.

ه - متهم، بی‌گناه است تا این که محکومیتش از راه محاکمه‌ی عادلانه‌یی که همه‌ی تضمین‌ها برای دفاع از او فراهم باشد ثابت گردد.

ماده‌ی بیستم

دستگیری یا محدودساختن آزادی یا تبعید، یا مجازات هر انسانی جایز نیست مگر به مقتضای شرع و نباید او را شکنجه بدنی یا روحی کرد یا با او به گونه‌یی حقارت‌آمیز یا سخت، یا منافی حیثیت انسانی، رفتار کرد. هم‌چنین اجبار هر فردی برای آزمایشات پزشکی یا علمی جایز نیست مگر با رضایت وی و مشروط بر این که سلامتی و زندگی او به مخاطره نیفتد. هم‌چنین، تدوین قوانین استثنایی که به قوه‌ی اجراییه چنین اجازه‌یی را بدهد، نیز جایز نمی‌باشد.

ماده‌ی بیست و یکم

گروگان‌گیری به هر شکلی و به خاطر هر هدفی ممنوع است.

ماده‌ی بیست و دوم

الف - هر انسانی حق دارد نظر خود را به هر شکلی که مغایر با اصول شرعی نباشد آزادانه بیان دارد.

ب - هر انسانی حق دارد برای خیر و نهی از منکر بر طبق ضوابط شریعت اسلامی دعوت کند.

ج - تبلیغات یک ضرورت حیاتی برای جامعه است و سوءاستفاده و سوءاستعمال آن و حمله به مقدسات و کرامت انبیا یا به کارگیری هر چیزی که منجر به ایجاد اختلال در ارزش‌ها یا متشت شدن جامعه یا زیان یا متلاشی شدن اعتقاد شود، ممنوع است.

د - برانگیختن احساسات قومی یا مذهبی و یا هر چیزی که منجر به برانگیختن هر نوع حس تبعیض نژادی گردد، جایز نیست.

ماده‌ی بیست و سوم

الف - ولایت امانتی است که استبداد یا سوءاستفاده از آن شدیداً ممنوع می‌باشد، زیرا که حقوق اساسی از این راه تضمین می‌شود.

ب - هر انسانی حق دارد در اداره امور عمومی کشور خود به طور مستقیم یا غیرمستقیم شرکت نماید. هم‌چنین او می‌تواند پست‌های عمومی را بر طبق احکام شریعت متصدی شود.

ماده‌ی بیست و چهارم

کلیه‌ی حقوق و آزادی‌های مذکور در این سند، مشروط به مطابقت با احکام شریعت اسلامی می‌باشد.

ماده‌ی بیست و پنجم

شریعت اسلامی تنها مرجع برای تفسیر یا توضیح هر ماده از مواد این اعلامیه می‌باشد. ■